

Trường Cũ

Ngọc Hạnh

Mỗi năm vào đầu mùa Thu khi trời hơi se lạnh, lá vàng lác đác rơi ngoài sân cỏ, tôi bâng khuâng nhớ trường cũ, quê xưa. Mùa Thu quê hương Việt Nam tuy không có lá đổi màu từ xanh ra vàng, màu cam hay đỏ thắm đẹp ngây ngất như Hoa kỳ nhưng cũng đẹp. Mùa Thu là mùa yêu thương, cảnh vật lãng mạn trữ tình, khí hậu ôn hòa mát mẻ dễ làm say đắm những người yêu thiên nhiên. Họ tổ chức những buổi cắm trại, hội họp....

Mùa thu còn là đề tài sáng tác, nguồn cảm hứng cho bao thi nhân, nghệ sĩ từ thời xưa đến nay. Cụ Nguyễn Khuyến thì:

*Ao Thu lạnh lẽo nước trong veo,
Một chiếc thuyền câu bé tẻo teo...*

Với Lưu Trọng Lư mùa thu dễ thương trong hình ảnh:

*Lá thu kêu xào xạc
Con nai vàng ngơ ngác
Đạp trên lá vàng khô...*

Riêng tôi kỷ niệm về mùa Thu thật ngọt ngào vì là mùa khai giảng năm học mới dù ở Việt Nam xa xôi hay Hoa

kỳ rộng lớn hiện đại. Buổi sáng mát mẻ khi thấy chiếc xe buýt vàng chờ học sinh chạy ngoài đường hay ngừng ở góc phố đón trẻ đến trường tôi lại nhớ thời kỳ dạy học, nhớ các em học sinh thân yêu ngày xưa quê hương Việt Nam. Gió thổi mây bay, thời gian qua nhanh, thắm thoát tôi rời trường lớp gần 40 năm. Các học sinh ngày thơ vô tư ngày nào nay đã thành cha mẹ hay ông bà, có cháu nội, ngoại, thành đạt nên người, có công việc làm ăn tốt đẹp.

Nhớ lại thời kỳ dạy học mùa khai giảng tuy bận rộn cho mọi người, từ nhân viên đến giáo chức, nhưng vui. Sân trường

nhộn nhịp những mái đầu xanh, nói cười vui vẻ. Các giáo chức sẽ có học trò mới với cá tính khác nhau. Thầy trò, đồng nghiệp vui mừng gặp lại sau 2 tháng nghỉ hè, bao nhiêu chuyện kể cho nhau đến giờ lên lớp cũng chưa hết. Buổi học đầu năm thường, cởi mở thú vị cho cả thầy và trò. Học sinh cũ dạn dĩ tươi vui, các em mới đổi trường, đổi lớp còn bỡ ngỡ với thầy, cô và bạn mới. Các em kể lại kỷ niệm vui vui thời đi học khi nhận thời khóa biểu lúc tựu trường. Các em cho biết khi có giáo sư mới về trường là các em tò mò đoán xem cô giáo "có đẹp, có hiền không" thầy mới "già hay trẻ, dễ hay khó"... Tuy nhiều năm xa quê hương, đã lâu không dùng phấn trắng bảng đen nhưng hình ảnh các nữ sinh tóc ngang vai, áo dài tha thướt, các nam sinh mặc đồng phục áo trắng quần xanh sạch sẽ, tóc cắt ngắn gọn gàng nơi trường Trung Học Nguyễn Trãi với tôi vẫn là những hình thân thương ngọt ngào. Tôi chợt nhớ mấy câu thơ không biết của ai:

*Hàng cây phượng vĩ xanh màu lá,
Áo trắng trinh nguyên tuổi học trò*

Tôi có thể ghi lại hình ảnh trường Trung học quen thuộc Nguyễn Trãi quận 4 Saigon trước 1975 theo trí nhớ. Dĩ nhiên ngày nay trường đã khác xưa. Tôi nhớ trường nằm đường Trình Minh Thế nhiều xe, đối diện khố 5 Khánh Hội, có 4 tầng lầu khang trang. Tường gạch bao quanh trường, có vỉa hè rộng đến nỗi dân có thể che mái làm quán bán café, cơm tấm dọc theo vách tường phía đối diện kho 5. Trường có cổng to và bảng tên trường nền xanh chữ trắng? Qua khỏi cổng có nhà gác dan nhỏ tường gạch gọn gàng nằm bên tay mặt. Con đường trải nhựa ngay ngắn đi thẳng từ cổng vào nhà để xe cho giáo chức, nhân viên. Nhà xe học sinh khá rộng bên tay phải từ cổng vào. Bên trái con đường có dãy nhà trệt dùng làm lớp học. Nhà bác Nhân gác dan nằm cuối dãy nhà trệt.

Sân trường rộng rãi trước dãy nhà trệt, sau lưng dãy nhà lầu. Nơi đây học trò sắp hàng làm lễ chào cờ mỗi sáng thứ hai. Cột cờ và tượng cụ Nguyễn Trãi nằm giữa sân gần dãy nhà lầu cao và tráng lệ thời bấy giờ. Mặt

trước trường sân cỏ khiêm nhường, nhỏ hơn sân mặt sau. Văn phòng Hiệu trưởng nằm ở căn phòng đầu tiên tầng trệt dãy nhà lầu. Hai bên lối đi gần nhà xe có mấy cây phượng vĩ ra hoa vào mùa hè. Thường chỉ có lá xanh cho chút bóng dâm nho nhỏ nơi sân trường. Các học sinh Trung học Nguyễn Trãi ngày nay có lẽ không hình dung được trường ngày xưa, trước 1975. Cây phượng vĩ nếu còn sống gốc và tàng cây sẽ to lắm. Lúc mới xây cất xong trường chẳng có một bóng cây vì trường xây trên khu nhà cháy. Trước kia học sinh Nguyễn Trãi học nhờ nơi trường Tiểu Học đường Đinh tiên Hoàng, quận I Saigon vì là trường di cư từ miền Bắc. Cây phượng vĩ trước cổng trường trồng thời Hiệu trưởng Tạ quang Khôi.

Học trò trường thời kỳ ấy, theo tôi biết, phần lớn thuộc gia đình trung lưu hay lao động, cha mẹ không giàu có như các học sinh ở các quận bên kia sông Saigon, quận I, quận 2...nhưng tình cảm với thầy cô giáo, với bạn cũng ấm áp chẳng kém trường nào. Tôi còn nhớ hình ảnh dễ thương những ngày cuối tuần từ 3 đến 5 em nam và nữ sinh từ Khánh Hội rủ nhau đi xe đạp đến thăm cô giao nhà ở quận I chỉ để đem cho cô vài trái vú sữa hay một ít mận da người ngon lành mới hái trên cây. Thương, ngạc nhiên, nhưng cũng phải la các em *"ngày nghỉ ở học bài làm bài hay giúp ba mẹ, không nên đi xa như thế nữa..."* Các em chỉ cười cười, nói năm ba câu rồi cùng nhau đạp xe trở về. Cũng mất ít nhất 1/2 tiếng. Có khi các em chỉ ghé thăm cô một chút thôi rồi rủ nhau đi nơi khác. Tuổi trẻ thật lạ lùng, hiếu động, không thể ngồi yên trong nhà dù một ngày. Thương thay một trong các em đã vĩnh viễn xa rời gia đình bằng hữu trong chuyến đi xa khi tuổi đời chưa đến 20.

Tôi nhớ khi trường tổ chức những buổi cắm trại xa như Biên Hòa hay đi làm thủy lợi đắp đường ở các khu vực gần Khánh Hội. Các em lớp 10, lớp 11 giỏi lắm. Các em phân công cho nhau, mỗi em lãnh 1 nhiệm vụ: kẻ mang nước, người mang thực ăn, ai phụ trách văn nghệ bỏ túi nếu cần. Làm thủy lợi các em lớp 10, 11 thường giúp nhau và hoàn thành công việc giao phó trước giờ ấn định. Cô giáo chỉ ngồi trên bờ giữ bình nước giải khát cho học trò thay vì phải xuống ruộng đào đất cùng học trò như các thầy cô khác. Tôi may mắn có những học sinh vừa giỏi vừa ngoan, cư xử với thầy cô và đồng môn thật ấm áp như trong một gia đình. Thật ra em các vẫn gọi nhau là "gia đình Nguyễn Trãi" Có em viết bảng còn đẹp hơn cô giáo. Em Khánh Trung lớp 10 thời ấy, thường giúp cô vẽ hình minh họa cho bài giảng trên bảng vừa nhanh, vừa đẹp.

Vào năm 2008 tôi đã gặp một số các em học sinh Nguyễn Trãi trong buổi tiệc "Hội Ngộ" thân tình do các cựu học sinh Nguyễn Trãi tổ chức. Thương các em ở xa cũng đến thăm cô giáo trường cũ. Vợ chồng em Thiện, em Dinh, Anh Nguyệt, Mai anh, Bích Anh, Hưng, Thương, Phượng..., - xin lỗi không nhớ hết tên - dù bận rộn mưu sinh cũng nhín thì giờ đến thăm đến thăm. Cám ơn Khánh Trung và các bạn đã bỏ thì giờ từ Saigon đi Biên Hòa sửa nhà cho em Lập giúp 2 cô... Tôi in cuốn DU NGOẠN ĐÓ ĐÂY II vào dịp này.

Vào năm 2016 tôi có việc đi Houston Hoa ky, ghé thăm các cựu học sinh Nguyễn Trãi. Các em làm tôi ngạc nhiên và cảm động khi thấy rất đông các em mang nhiều thức ăn đến nhà Quý Loan, tổ chức buổi tiệc Hội Ngộ thăm cô giáo cũ và đồng môn. Có em phải lái xe cả tiếng, em Bình nhà có khách cũng đến thăm cô giáo trường cũ chút xíu. Tôi nghĩ hưu đã lâu nhưng bỗng nhiên thấy mình giàu có, do tình cảm các học sinh dành cho, có tiền chưa chắc đã mua được. Tôi không hối tiếc chút nào việc tôi đã từ chối ngạch Đốc sự hấp dẫn để chuyển sang ngành giáo dục lương ba cọc ba đồng. Các em có biết khi các em thi đậu, có điểm cao, học giỏi là các em đã tặng thầy cô mình món quà quý báu, một phần thường tinh thần, niềm vui lớn cho thầy cô. Khi trường thành các em thành công trong các lãnh vực, có việc làm tốt đẹp, trường cũng được tiếng thơm lây. Trường chúng ta có các em nổi tiếng về âm nhạc, kiến trúc, kinh doanh, y tế... đầu kém chỉ các trường ở quận I, quận II... Nhạc sĩ Nam Lộc, Ngô Thụy Miên, Võ tá Hân là cựu học sinh Nguyễn Trãi nếu tôi không lầm.

Thành phần giáo chức trường NT trước 1975 có giao sư Nguyễn đức Tiến (Chung Quân) dạy Nhạc nổi tiếng với bài LÀNG TÔI, họa có thầy Thịnh Del Thủ Khoa trường họa thời xa xưa và cô Tuyết Hồng sau này. Cô Bùi Bích Hà dạy Pháp văn làm chủ bút báo Phụ Nữ Gia Đình nhiều năm. Cô còn phụ trách mục Tâm Tình Bạn Gái được độc giả yêu mến. Thầy Tạ quang Khôi cộng tác với nhiều tờ báo trước khi dạy học.

Tôi ước mong trường Trung Học Nguyễn Trãi Saigon càng ngày càng to lớn xinh đẹp hơn lên, thu nhận thêm nhiều học sinh, đào tạo nhiều nhân tài để giúp nước nhà phát triển hữu hiệu, phong phú hơn.

Ngọc Hạnh
Mùa Thu 2017